

Anotace

Disertační práce mapuje užití prostředků vyjadřujících futuritu v odborném ekonomickém textu (lingvistická část) a didaktické aspekty futurity v procesu osvojování angličtiny jako druhého jazyka u studentů bakalářského studijního programu B 6208 - Ekonomika a management (didaktická část). Vlastní empirické zkušenosti autora i výsledky pre-testů v cílové skupině studentů ukazují, že vyjádření futurity je závažným didaktickým problémem v obecném i specifickém (ekonomickém) kontextu. Výzkum je realizován nejprve v rovině lingvistické. Jako zdroj relevantních dat o užití futura v ekonomickém kontextu (psaný diskurs) vybírá autor sedm reprezentativních monografií určených pro profesionály v ekonomických profesích. Pomocí softwaru pro zpracování korpusu jsou excerpovány případy vybraných prostředků vyjádření futurity (*will, shall, be going to, be about to, be on the point of, be (due) to*, přítomný čas). Předmětné doklady jsou posléze interpretovány z pohledu funkcí, které v ekonomickém textu plní. Nálezy z korpusové studie autor konfrontuje s učebnicemi a gramatickými příručkami užívanými v kurzech angličtiny pro specifické ekonomické účely. Ve dvou empirických studiích realizovaných se studenty ekonomických oborů na třech českých univerzitních institucích jsou pomocí didaktických testů měřeny úrovně osvojení vybraných futuritních konstrukcí v kontextu obecném a ekonomickém a jejich vzájemná korelace. Didaktický výzkum završuje zkoumání vlivu implicitního a explicitního vyučování na kvalitu osvojení vybraných futuritních konstrukcí v cílové skupině studentů. Výsledky pre-testů studentů v sedmi seminárních skupinách na dvou univerzitních pracovištích jsou srovnány pomocí párového t-testu s výsledky odložených post-testů. Výsledek párového t-testu a položková analýza dat poskytuje informace o efektivnosti obou přístupů v podobě tzv. přidané hodnoty při osvojování daných futuritních konstrukcí. Výsledky korpusové studie prokazují dominantní výskyt některých futuritních forem (*will, shall* a přítomný prostý čas) v odborném ekonomickém textu. Jiné se vyskytují spíše sporadicky ve velice specifických případech (*be going to, be about to, be (due) to*). Ostatní formy zcela absentují (přítomný čas průběhový, *be on the point of*). Ukazuje se, že futuritní formy plní v ekonomickém textu rozmanité funkce. Ze srovnání vybraných učebnic s předmětnými doklady excerpovanými z korpusu vyplývá, že autoři učebnic nereflektují frekvenci užití dílčích prostředků ani jejich specifické funkce v psaném odborném ekonomickém textu. Autoři volí příkladový materiál pokud možno neutrální z pohledu úrovně formálnosti, modu (psanosti a mluvenosti) a zaměření (kontext obecný nebo specifický).

Výzkum korelace mezi úrovněmi obecně-jazykové a specificky-jazykové kompetence neprokazuje jejich závislost. Větší přidanou hodnotu, a tedy i efektivnost, přináší v krátkodobém horizontu explicitní vyučování. Implicitní přístup má zcela zanedbatelný vliv. Stylistická a pragmatická specifika ekonomického diskursu a četné intrajazykové a interjazykové interference činí z futuritních konstrukcí didakticky náročné téma. Potřeba explicitních informací o jejich užití v ekonomickém kontextu naznačuje užitenost výuky gramatiky ve specifickém kontextu v pregraduální jazykové přípravě studentů ekonomických univerzit.